

רבי ישמעאל פרק רביעי עבודה זרה

ס.

עין משפט
נר מצוה

פד א מיי פ"ב מהל
מ"א הלכה י סמג
לאון קמח טו"ש י"ד סי'
קמח טו"ש י"ד סי'
ב מיי פ"ח מהל טומאת
אבלין הל' יו:
ג מיי שם הל' ב סמג
לאון קמח טו"ש י"ד סי'
קמח טו"ש י"ד סי'
ד מיי שם הל' ג סמג
טו"ש י"ד סי'
ה מיי שם הל' ד סמג
טו"ש י"ד סי'
ו מיי שם הל' ה סמג
טו"ש י"ד סי'
ז מיי שם הל' ו סמג
טו"ש י"ד סי'
ח מיי שם הל' ז סמג
טו"ש י"ד סי'
ט מיי שם הל' ח סמג
טו"ש י"ד סי'
י מיי שם הל' ט סמג
טו"ש י"ד סי'

לפרש אלא ודאי אסר הכל כדפרישית והלכתא כוותיה והקשה
הר"ר משה מקו"י על זה הפסק דכל זה אינו אלא מכח הפירוש
שפירש שאין הגישתא מגעת עד שולי החצית והקשה ליישנה דכולי
חמרא אגישתא^(א) (גרירא) לא משמע הכי דהא לא היה נעשה כי
אם להריק את החצית דרך שם צלל
נקיבה וגם ר"י פירש לקמן שהגישתא
היתה מגעת עד שולי החצית ומה
שהקשה ר"ת דכנמה דוכתי פסקין
כיחוד לגבי רציש היינו כשפסק^(ב)
בהדיא כוותיה^(ג) אבל הכא דלמא ברייתא
לא שמיע ליה לרב פפא ולמלא אי
שמיע ליה לרבנן פליגי עליה הוה
הדר ציה לכן נראה לו דאין הלכה
כרב פפא מטעם דקס ליה כיחידהא
וגם ר"ח פסק קו וא"ת לפי מה
שפירש ר"ח שהגישתא היתה מגעת
עד שולי החצית למה לא היה רב פפא
רוצה לאסור^(ד) ויחא ליישנה דכל
להדי ברוח אסור אע"פ שקופו
לצאת גם שם לא היה רוצה לאסור
כי אם מה שעלה בחלל הקנה אבל
ללישנה דעד ברוח אסור משום
שקופו לצאת למה לא היה אוסר שם
יש לומר דעד ברוח סופו לצאת ויחר
בכל דכשיסיר עובד כוכבים ידו מעל
הנקב יאל היין מאליו אבל צבת גישתא
כיון ששם העובד כוכבים ידו מנעו
מלצאת אם לא ימנעו בקנה פעם
שניה וי"ל דצין רב פפא ורצה דלא
אסרי בהנאה השאר מטעם תערובת
סברי כרשב"ג דלמר ימנע חוץ מדמי
יין נסך שבו והיא דקדמא בנימקת

ואידך שרי ואיכא דאמרי אמר רב פפא^(א) אע"ד
הברוא חמרא אסיר ואידך שרי אמר רב
יימר כתנאי^(ב) חבית שנקבה בין מפיה בין
משוליה ובין מצידיה ונגע בו טבול יום
בטמאה רבי יהודה אומר מפיה ומשוליה
טמאה^(ג) מצידיה טהורה מכאן ומכאן אמר
רב פפא^(ד) עובד כוכבים אדנא וישראל
אכובא חמרא אסיר מ"מ כי קאתי מכח עובד
כוכבים קאתי וישראל אדנא ועובד כוכבים
אכובא חמרא שרי ואי מצדד צדודי אסיר
אמר רב פפא האי עובד כוכבים דדרי זיקא
וקאזיל ישראל אחוריה מליא שרי דלא
מוקרקש חסירא אסיר דלמא מוקרקש^(ה) יכובא
מליא אסיר דלמא נגע חסירא שרי דלא
נגע רב אשי אמר זיקא בין מליא ובין
חסירא שרי מ"מ אין דרך ניסוך בכך מעצרא
זיירא רב פפי שרי רב אשי ואיתימא רב
שימי בר אשי אסר בכחו וכולי עלמא לא
פליגי דאסיר כי פליגי בכח כחו איכא
כי פליגי בכחו הוה עובדא בכח כחו
ואסר רב יעקב מנהר פקוד ההוא חביתא
דאיפקה

ואידך שרי. אף בשמיה דקסבר לדין לאו חיבור (א) ליאסר כל היין.
ולית הלכתא כוותיה דהא מוקי רב יימר מילתיה דרב פפא כתנאי
וקס ליה רב פפא כרבי יהודה דיחידהא ויחד ורציש הלכה כרציש
דפליגי רבנן עליה ואמרי בין מנידיה בין מפיה טמאה דכולן
חיבור: (ב) עד ברוח. כל יין שלמעלה
לנקב אסור לכיון דכולו נמשך אחר
הנקב לצאת דרך שם הוה ליה חיבור
ואסור: כסנאי. איתמר הוה לרב
פפא ולאו דברי הכל היא: שוליה.
שהיא יושבת עליהן. שכל חציות
שבתלמוד כדים של חרס הן:
ניקבה מפיה. והואיל וכל היין שלמעלה
נעשה כסם לעלין הוה חיבור ומשוליה
נמי הואיל וכל היין נמשך אחר הנקב
הוה חיבור אבל נקב מנידיה טהורה
מכאן ומכאן כרב פפא. ורבנן לית
להו דרב פפא הלכך לית הלכתא
כוותיה וכולו אסור בשמיה ומותר
בהנאה: עובד כוכבים אדנא.
(ג) מערה היין מנעא לכובא: וישראל
אכובא. ואחוזו צידו: חמרא אסור.
בהנאה דהיינו נמי יין שמוגז עובד
כוכבים וכחו הוא ואסרנה ליה משום
לך לך אמרין כו' א: ואי קא מלמד
אלודי. לכובא: חמרא אסור. (ד) משום
דמקרקש ליה לחמרא וכובא מליאה
עסקינן דלמא נגע. לישנה אחרינא
אפילו חסירא נמי כיון דמקרקש
בכוונה הוה ליה כמו בכוונה ואסור
בשמיה: זיקא. נוד קסור: וקאסי
ישראל אחוריה. וכח דלא נגע עובד
כוכבים בצוה: כובא חסירא שרי.

גליון הש"ס

תוס' ד"ה (ברך הקודם)
אמר רב פפא אבל הבא
דלמא ברייתא לא שמיע
ליה. כדפי' בשנת דף סא
ע"פ:

הגהות הב"ח

(א) גמ' אמר רב פפא
דעד: (ב) רש"י ד"ה
ואידך וכו' לא חיבור הוא
ליאסר כל שאר היין:
(ג) ד"ה דעד הבחא וכו'
חיבור ואסור ואידך שרי
אף בשמיה הס"ד:
(ד) ד"ה עובד כוכבים
אדנא עובד כוכבים
מערה: (ה) ד"ה חמרא
אסור וכובא מליאה
עסקינן דלמא נגע לישנה
אחרינא אפי' חסירא נמי
משום דמקרקש ליה
בחיבור דמקרקש
בכוונה כ"ל: (ו) תוס'
ד"ה (ברך הקודם) אמר
ר"פ טו' היינו כשפסק
הלמודי' דלמא נגע
(ז) בא"ד הניחא ליישנה
דכל דלהדיא ברוח אסור
ואידך שרי אף על פי
מלמד וכו' כחו לנשון. נ"ב
ותמה שהר"ש כתב נ"ב
כחו לנשון ואפי' בהנאה
אסור וכן כתב הבורח בסיומן
שמו"ז:

לעזי רש"י

ווי"ץ [וי"ץ]. ברוך
המכבש.
אישפלב"ל [אישפלב"ל].
ברוך המכבש (בנרמיה).

מוסף רש"י

זיירא. לנשון עולר ב"ח
ס"ז.

דאין קרקוש בכלי פתוח. ואע"ג דכי ליה אי"א צלל קרקוש
מעט כיון דלא ניחא ליה בקרקושיה דלמא מישתפך ה"ל כחו שלל
בכוונה ומותר אבל זיקא הוה קרקוש ודומה למשכשך והוה נסך: אין
דרך ניסוך צדק. אבל בכובא מליאה איכא למיחש לנגיעה כשהוא
נותן ידו על שפתו לא פליגי רב אשי ואסור: מעצרא זיירא. גמ'
דאין דורכין אלא כובשין בקורה. זיירא מכבש כמו (שופטים ו) ויחר
ונת הגוה וימנע טל מן הגוה מלא ספל מים: כצחו. היא
דענבים שחטויה מכחו כבון שעולה על הנסכים שעל התפוח
ומכבשים: כולי עלמא לא פליגי דאסור: נח כחו. כגון שמגלגל
הגלגל שקורין ווי"ץ והיא מפלת הקורה ובלשון לנו אישפלב"ל:
דאיפקה

והעלה דנאסר הכל מפני טפת יין המתערבת אחיה כרבנן כדפרי'
לעיל ומה שאסרנו מטעם שקופו לצאת דוקא כשהניח העובד כוכבים
ידו על נקב הצרוא או על הצת גישתא שמנע היין לצאת והוה כאליו
נגע בכובא כדפרישית אבל נגע בקילוח היואל או אם הישראל מושך
יין מן החצית לתוך כלי שיש בו יין נסך למ"ד נזק אינו חיבור
דקי"ל הכי מותר כל מה שבחצית אף בשמיה דמנע הקילוח אינו כלום
לגבי מה שבפנים וכן מוכיחות ההלכות גבי המערה יין נסך לצור
וכן גבי נטל המשפך דלמ"ד נזק אינו חיבור הכל שרי וי"ל לרב פפא
ללישנה דלא אסר אלא להדי ברוח אסירא איתמו והנקב יעשו הצרוא
במקום אחר לכיון שהקילוח הראשון שיאל דרך עובי הצרוא אסור
א"כ יאסר כל השאר שיאל דרך שם מפני שנוגע בדופני הנקב שש
פי' חוץ מן היין שצדו הנקב וא"ת אמאי לא יטמא את המותר
י"ל דמסקה הצא מחמת טבול יוס נפסלים ואינם פוסלים תדע דהוה תנן
לא פסל אלא מקום מנגעו ומאן דפוסל ה"ט מפני שנייהם חיבור זה לזה: עובד
כוכבים אדנא וישראל אכובא. ריקנית ואפויש
צידו חמרא אסור פי' הקונט' ואפילו בהנאה דה"ל יין שמוגז עובד
כוכבים וכחו הוא ואסרנה ליה משום לך לך ולפי אותו פירוש
לעיל גבי יין שמוגז דאין אסור בהנאה י"ל שיש להחמיר כאן יותר
שיש לתלות שהריקו בכונת ניסוך ומיהו כחו של עובד כוכבים הוא
וזמאי לנצראי גזור והנשאר בכלי מותר ודוקא כי שפך העובד כוכבים
לצדו וכן כסמוך כי כדל לצדו אבל אם סייע לו ישראל הכל
מותר ואף בשמיה דכל היא דכח עובד כוכבים אסור אם כח אחר
מעורב בו מותר ומיהו לכתלהא אסור דאמרין לקמן (דף עב): אמר
להו רבא להנהי שובאי כי שפכיתו חמרא לא ליקרב עובד כוכבים
ולקטיע בהדיכו דלמא משחיתו ושדיתו ליה עליה: וא"י מצדד
צדודי אסיר. נראה לרי"ז ב"ר מאיר כאותו (ח) לנשון שפי' הקונט'
אפי' בכובא חסירא לכיון דמקרקש ליה בכוונה ה"ל כמו בכוונה
ואסור בשמיה ליה לנוגע בקנה דמה לי נוגע בקנה או נוגע בצולי
הכובא ואורי"י כי יש בני אדם שמיחיס עובד כוכבים לצדו להגזיה
העגלה שהחצית בתוכה או החצית כשהוא מקלח תוך הכובא כדי
שיקלח יפה ואומרים מסייע שאין בו ממש הוא דבלחו הכי היה
מקלח ולא רצה לומר בזה לא אסור ולא הימר אכן יש להחמיר בבני
אדם כשמינן הכובא שיש בה מעט יין לצד אחד שלא יטה אותו
העובד כוכבים ואפילו אם נער קטן מסייע דמסייע כי האי ודאי
מסייע אין בו ממש כי ההוא דזה יכול זה אינו יכול דפרק
המנעיע (שנת דף גא):

זיקא בין מליא בין חסירא שרי. דאין דרך ניסוך צדק ע"י קרקוש
יין ככלי בשעה שנושאו והכי קי"ל דרב אשי הוא בתראה ואכובא
לא פליגי ואסור ודוקא כשנושאה על ראשו או על כתפיה דאיכא
למיחש נגע אבל צמוט או לישא הדלי דרך טבעתו מותר
ומכאן יש ללמוד שאם יש כאן גוד של עור רך מלא יין אע"פ
שהעובד כוכבים דוחק ומגיע דפנותיו זה לזה דכשר כיון
דאין דרך ניסוך צדק ומכאן התייר ר"ת על צרוא שהיתה רפויה
ועל סמימת המגופה שהיתה רפויה ע"פ החצית וצא עובד
כוכבים והדיק וגם צפיטס גדול שלא היו השולים מהדוקים
וצא יהודי ושם נעורת והיה תופשה נגד הנקב ומנע קתת
היין לצאת ולא כל כך וצא הגגר עובד כוכבים והעמידו
בדיוק כנגד הספק צכין עד שפסם^(א) הספק כל זה התייר
מטעם שהיה מדמה כל אלו המעשים לגדו של עור רך שאין
דרך ניסוך צדק וגם ר"י הורה לסמוך על הימר זה אם
אם ירצו אע"פ שיש פתחון פה לבעל דין לחלוק וגם היה ר"י
מציא ראיה משהיא דלקמן (דף עב): דעם הארץ שהושיט
ידו לגת ונגע באשכולות דאשכולות טמאין והגת טהורה
ואע"פ שהיין מהלך מטעם דמפסקי אשכולות אכן ר"ת
דחה אותה ראיה כי שם מדבר אחר דריכה והולאת יין מן
הגת ומהדוקות יחד האשכולות ועזירות כעין שעושין
אותן כתפוח שלנו ולכן מפסקי היטב היטב: הוה
עובדא בכח כחו ואסרה רב יעקב מנהר פקוד. וכן פסק
רבינו חננאל דמעשה רב לכן טוב הדבר שסייע הישראל
עם העובד כוכבים לגלגל כשמפיל הקורה על הגת של
ענבים וצעינן שיהיה גם הישראל לצדו יכול להשפילה
או שאינם יכולין להשפילו כל אחד לצדו אבל אם די
צנח העובד כוכבים ואין די צנח הישראל שמא יש
לסאור כמו^(א) זה יכול זה אינו יכול דהוי מסייע שאין בו
ממש חמס כרשב"ס פי' שאם גלגל העובד כוכבים לצדו
ויש כאן הפסק מרובה יש לסמוך על איכא דאמרי שממיר
צנח כמו ובהני מעצרי דין איכא ג' כחות מקל וגלגל
וקורה ועוד כח רביעי כשמשימין דפים על הענבים
ומיהו למאן דאסר לא מנינו מילוק צין ג' כחות נ"ב:
מעשה